GRAMATYKA · CZASOWNIKI

Must, have to i should: obowiązek, zakaz i rada w angielskim

Igor Zadrużyński

Opublikowano 18 listopada 2026

O LEKCJI

Londyńskie metro, ruchome schody na stacji Holborn. Tabliczka prosi: Please stand on the right. Na peronie z głośnika słychać "Passengers must not cross the yellow line", a w wagonie ktoś mówi do telefonu: "Sorry, I've got to go – this is my stop." Obowiązek, zakaz, konieczność: po polsku wystarczy musieć i nie wolno. Angielski ma ich kilka i każde brzmi trochę inaczej. Ta lekcja porządkuje must, have to, have got to, need, should, ought to i had better.

Wersja online z ćwiczeniami i nagraniami wymowy

SŁOWA KLUCZOWE: Gramatyka, Czasowniki

SPIS TREŚCI

1. Must i have to : muszę 2
2. Mustn't czy don't have to ? Nie wolno, a nie musisz 3
3. Needn't i don't need to : nie trzeba 3
4. Should i ought to : powinieneś 4
5. Should have done : trzeba było 4
6. Had better : lepiej, żebyś 5

Źródła i dalsza lektura 6

To druga lekcja o czasownikach modalnych. Pierwsza omawia umiejętność, możliwość i prośby[1], trzecia – przypuszczenia[2]. Najważniejsza pułapka dla Polaków stoi w rozdziale 2: *mustn't* to nie „nie musisz". Na końcu jest siedem ćwiczeń ze sprawdzaniem odpowiedzi.

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/must-have-to-should/

1. *Must* i *have to*: muszę

Oba znaczą „musieć" i często są wymienne. Różnica dotyczy tego, skąd bierze się obowiązek:

- ***must*** – obowiązek pochodzi od mówiącego: sam uważam, że trzeba. Albo od władzy, która pisze regulamin, napis, instrukcję.
- ***have to*** – obowiązek z zewnątrz: przepisy, szef, rozkład jazdy, okoliczności.

PRZYKŁADY

- **I must ring Mum tonight. It's ages since we last spoke.**
  Muszę dziś zadzwonić do mamy. Dawno nie rozmawialiśmy. (sam tak uważam)
- **I have to wear a tie at work. It's company policy.**
  W pracy muszę nosić krawat. Taka jest polityka firmy. (ktoś tego wymaga)
- **All visitors must sign in at reception.**
  Wszyscy goście muszą wpisać się w recepcji. (napis, regulamin)

To tendencja, a nie sztywna reguła. W wielu zdaniach oba słowa są poprawne, a w mowie *have to* jest dużo częstsze.

Have to ma wszystkie formy

Must ma tylko jedną formę i mówi o teraźniejszości albo przyszłości. Kiedy potrzebny jest inny czas, bezokolicznik albo forma *-ing*, sięgamy po *have to*. To zwykły czasownik, więc w pytaniach i przeczeniach potrzebuje *do*.

CZAS, FORMA	PRZYKŁAD
Past Simple	We had to queue for an hour at passport control.
przyszłość	You'll have to change at Clapham Junction.
Present Perfect	I've had to cancel the trip twice this year.
po innym modalnym	I might have to work late tonight.
forma *-ing*	I hate having to get up in the dark.
pytanie, przeczenie	Do you have to work on Saturdays? She doesn't have to pay.

Have got to: po brytyjsku, w rozmowie

W potocznym brytyjskim angielskim zamiast *have to* często słychać *have got to*, zwłaszcza o jednym konkretnym obowiązku. W mowie skraca się do *I've got to*, a w bardzo swobodnej nawet do *gotta* (tego w piśmie unikaj).

PRZYKŁADY

- **I've got to pick the kids up at half three.**
  Muszę odebrać dzieci o wpół do czwartej.
- **Have you got to go already?**
  Już musisz iść?

CIEKAWOSTKA: MUST BYŁO KIEDYŚ CZASEM PRZESZŁYM

Dlaczego *must* nie ma formy przeszłej? Bo samo nią było. W staroangielskim istniał czasownik *mōtan* („musieć, móc"), a *mōste* było jego formą przeszłą. Około 1300 roku zaczęto używać *must* jako formy teraźniejszej – podobnie jak dziś grzeczne *could you* mówi o teraźniejszości. Stare *mōtan* z czasem zniknęło, a *must* zostało bez pary. Lukę po czasie przeszłym wypełnia dziś *had to*.

2. *Mustn't* czy *don't have to*? Nie wolno, a nie musisz

To najważniejsza różnica w tej lekcji. W twierdzeniu *must* i *have to* znaczą prawie to samo, w przeczeniu – coś zupełnie innego.

FORMA	ZNACZENIE	PRZYKŁAD
mustn't	**nie wolno** (zakaz)	You mustn't feed the ducks bread. It's bad for them.
don't have to	**nie musisz** (brak obowiązku)	You don't have to bring anything. We've got plenty of food.

Mustn't /ˈmʌsnt/ (pierwsze *t* jest nieme) mówi: „tego nie rób". *Don't have to* mówi: „możesz, ale nie trzeba". Zakaz wyrażają też *can't* i *not be allowed to*: *You can't park here. You're not allowed to smoke on the platform.* Na napisach i w regulaminach: *must not*.

TYPOWY BŁĄD

✗ ~~It's Sunday tomorrow, so I mustn't get up early.~~

✓ It's Sunday tomorrow, so I don't have to get up early.

Polskie *nie muszę* to *I don't have to*. Zdanie z *mustn't* znaczyłoby „nie wolno mi wcześnie wstać", jakby wczesne wstawanie było zakazane.

3. *Needn't* i *don't need to*: nie trzeba

Need (potrzebować) może zachowywać się jak modalny, ale tylko w przeczeniu i głównie w brytyjskim angielskim: *needn't* + bezokolicznik bez *to*. Częstsze jest zwykłe *don't need to*. Oba znaczą to samo co *don't have to*.

PRZYKŁADY

- You **needn't** take a coat. It's really warm outside.
  Nie musisz brać płaszcza. Na dworze jest naprawdę ciepło.
- You **don't need to** book. Just turn up.
  Nie trzeba rezerwować. Po prostu przyjdź.

Needn't have done czy *didn't need to*?

W przeszłości te formy się rozchodzą. To częste zadanie na egzaminach.

FORMA	CO SIĘ STAŁO	PRZYKŁAD
needn't have + III forma	zrobiłem to, a niepotrzebnie	I needn't have cooked so much. Half the guests didn't come.
didn't need to / didn't have to	nie było trzeba (zwykle więc nie zrobiłem)	I didn't need to cook. My sister brought a lasagne.

PRZYKŁADY

- You **needn't have waited** for me. I got a lift home.
  Niepotrzebnie na mnie czekałeś. Ktoś mnie podwiózł.

4. *Should* i *ought to*: powinieneś

Should jest słabsze niż *must*: nie nakazuje, tylko radzi i ocenia. *Ought to* /ˈɔːt tə/ znaczy to samo, ale jest rzadsze i trochę bardziej oficjalne. To jedyny modalny z *to*.

PRZYKŁADY

- You **should** see a doctor about that cough.
  Powinieneś pójść z tym kaszlem do lekarza. (rada)
- I think the council **ought to** open more public toilets.
  Uważam, że rada miasta powinna otworzyć więcej publicznych toalet. (opinia)
- This bill **should** be twenty-four pounds, not thirty-four.
  Ten rachunek powinien wynosić dwadzieścia cztery funty, a nie trzydzieści cztery. (coś jest nie tak, jak być powinno)
- You **shouldn't** leave your bike unlocked round here.
  Nie powinieneś zostawiać tu roweru bez zapięcia.

Opinię często poprzedzamy *I think*: *I think you should apply*. Przeczenie stawiamy wtedy przy *think*: *I don't think you should go*, a nie *I think you shouldn't go* (to też poprawne, ale brzmi ostrzej). *Should* ma jeszcze jedno znaczenie – „powinien, przypuszczalnie" (*They should be home by now*) – omawiamy je w lekcji o przypuszczeniach[2].

5. *Should have done*: trzeba było

should / shouldn't + have + past participle (III forma)

Tak oceniamy przeszłość: co należało zrobić, a nie zostało zrobione, albo odwrotnie. Krytykujemy innych albo żałujemy własnych decyzji.

PRZYKŁADY

- We **should have left** earlier. Now we've missed the start of the match.
  Trzeba było wyjść wcześniej. Teraz przegapiliśmy początek meczu.
- You **shouldn't have shouted** at him. He's only six.
  Nie powinieneś był na niego krzyczeć. Ma dopiero sześć lat.

CC BY-NC 4.0 · zadruzynski.com/must-have-to-should/

- **Oh, you shouldn't have! They're beautiful.**
  Och, niepotrzebnie się kłopotałeś! Są piękne. (grzeczne podziękowanie za prezent)

Ostatnie zdanie to utarty zwrot: tak Brytyjczycy dziękują za kwiaty czy prezent. Własny żal można wyrazić też przez *I wish I had...*, które poznałeś w lekcji o I wish[3]: *I should have listened = I wish I had listened.*

6. *Had better*: lepiej, żebyś...

Had better (skrót *'d better*) to rada z ostrzeżeniem: jeśli tego nie zrobisz, będą kłopoty. Mimo *had* mówi o teraźniejszości i przyszłości. Po nim stoi bezokolicznik bez *to*, a przeczenie to *had better not*.

PRZYKŁADY

- **You'd better take an umbrella. It's going to pour.**
  Lepiej weź parasol. Zaraz lunie.
- **We'd better not be late again, or the teacher will go mad.**
  Lepiej, żebyśmy znowu się nie spóźnili, bo nauczycielka się wścieknie.

Porównaj siłę wszystkich form, od najsłabszej do najmocniejszej:

FORMA	SIŁA	PRZYKŁAD
could	propozycja, jedna z możliwości	You could try the new Thai place.
should, ought to	rada, opinia	You should try the new Thai place. It's brilliant.
had better	rada z ostrzeżeniem	You'd better book. It's always full.
have to, have got to	obowiązek z zewnątrz	You have to book online. They don't take walk-ins.
must	silny obowiązek, nakaz	You must try the curry. I insist!

Ostatni przykład pokazuje, że *must* bywa też gorącą zachętą, a nie rozkazem: *You must come and visit us!* (koniecznie musisz nas odwiedzić).

TYPOWY BŁĄD

✗ ~~You had better to go now. I must to finish this. He musts work late.~~

✓ **You had better go now. I must finish this. He has to work late.**

Po *must, should, had better* stoi bezokolicznik bez *to*. *Must* nie dostaje *-s*, a *have to* odmienia się jak zwykły czasownik: *he has to, she doesn't have to.*

DIALOG

Dad: Have you got to be at school early tomorrow?

Amy: No, I don't have to be in till ten. We've got a trip to the Science Museum.

Dad: Then you'd better pack your lunch tonight. And you mustn't forget the permission slip.

Amy: I needn't have bothered printing it – Mr Ellis said we could sign online.

Dad: Well, you should have told me. I spent twenty minutes fixing the printer!

Amy: Sorry. I ought to have mentioned it. I'll make you a cup of tea.

Rozmowa pokazuje całą lekcję w działaniu: *have got to* i *don't have to* (obowiązek i jego brak), *'d better* (ostrzeżenie), *mustn't* (zakaz), *needn't have* (niepotrzebny wysiłek) oraz *should have* i *ought to have* (wyrzut).

DO ZAPAMIĘTANIA

Najważniejsze z tej lekcji

- *must* – obowiązek od mówiącego lub w regulaminie; *have to* – obowiązek z zewnątrz; po brytyjsku potocznie *have got to*.
- *Must* nie ma czasu przeszłego: *had to, will have to, have had to*.
- *mustn't* = nie wolno; *don't have to* / *needn't* / *don't need to* = nie musisz.
- *needn't have done* = zrobiłem niepotrzebnie; *didn't need to* = nie było trzeba.
- *should, ought to* – rada, opinia; *should have done* – trzeba było.
- *had better* + bezokolicznik bez *to* – rada z ostrzeżeniem.

DLA NAUCZYCIELA

Różnicę *mustn't* / *don't have to* dobrze utrwala praca na regulaminach: uczniowie dostają prawdziwe znaki i napisy (biblioteka, basen, metro, muzeum) i układają z nich zdania o tym, czego nie wolno, a czego nie trzeba. Potem piszą „regulamin idealnej szkoły" (*Students don't have to do homework on Fridays. Teachers mustn't give tests on Mondays*). Do *should have* świetnie nadają się „historie pecha": uczniowie czytają krótki opis nieudanego dnia i dają bohaterowi rady po fakcie. *Needn't have* i *didn't need to* najlepiej pokazać na dwóch prawie identycznych obrazkach – w jednym ktoś niesie niepotrzebny parasol w słońcu, w drugim zostawił go w domu.

Źródła i dalsza lektura

- Paciorek J., *Wielka gramatyka języka angielskiego*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2024.
- British Council, LearnEnglish, *Modals: permission and obligation* (B1–B2 grammar), https://learnenglish.britishcouncil.org/free-resources/grammar/b1-b2/modals-permission-obligation [dostęp: 18.11.2026].
- British Council, LearnEnglish, *Modal verbs* (English Grammar Reference), https://learnenglish.britishcouncil.org/free-resources/grammar/english-grammar-reference/modal-verbs [dostęp: 18.11.2026].
- Harper D., *must (v.)*, „Online Etymology Dictionary", https://www.etymonline.com/word/must [dostęp: 18.11.2026].
- Swan M., *Practical English Usage*, wyd. 4, Oxford University Press, Oxford 2016 – hasła o *must, have to, have got to, need, should, ought to* i *had better*.

- Murphy R., *English Grammar in Use*, wyd. 5, Cambridge University Press, Cambridge 2019 – rozdziały o *must, have to, should* i *had better*.

Adresy linków z tekstu

1. https://zadruzynski.com/can-could-be-able-to/
2. https://zadruzynski.com/must-cant-might-przypuszczenia/
3. https://zadruzynski.com/i-wish-if-only/

LICENCJA

© 2026 Igor Zadrużyński. Ten tekst jest udostępniony na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC 4.0). Możesz go kopiować, rozpowszechniać i przerabiać w celach niekomercyjnych pod warunkiem, że podasz autora i adres źródła, dołączysz link do licencji i zaznaczysz, czy wprowadzono zmiany. Przykład poprawnego oznaczenia:

Igor Zadrużyński, *Must, have to i should: obowiązek, zakaz i rada w angielskim*, zadruzynski.com, https://zadruzynski.com/must-have-to-should/, licencja CC BY-NC 4.0

Licencja nie obejmuje cytatów, ilustracji ani innych materiałów pochodzących od innych autorów — obowiązują dla nich ich własne zasady.

Ilustracje, przy których nie podano innego źródła, zostały wygenerowane z pomocą AI.

zadruzynski.com